

COMUNICACIÓ

OPINIÓ

Els periodistes i la guerra en dibuixos

Josep Maria Figueres

He tingut la sort de conèixer personalment en llargues xerrades per recuperar el seu passat periodístic Tísner i Calders, havent llegit prèviament tot el que feia referència a la Guerra Civil. Posteriorment he llegit les memòries de Tísner i no puc estar-me de dir que són les més amenes que he llegit. Algunes són àgils i suggerents, les d'Ibáñez Escofet. Les altres són documentalment bàsiques, les de Cambó; però, que es llegeixin com un article de Pla o Xammar, que siguin fresques com un poema de Carner o de Sagarra, incisives com la prosa d'*El be negre*, només n'hi ha unes: les de Tísner. Lluís Solà i Dachs, l'home, amb Josep M. Cadena, que coneix més bé la història de l'humor català i al qual ha dedicat nombrosos llibres, ha posat en solfa l'antologia de dibuixos que publicats a *L'esquella de la torratxa*, que dirigien conjuntament Tísner i Calders, i ens ofereixen una visió que només coneixíem els lectors dels fulls esgrogueïts pel temps o els lectors de l'edició facsimilar de *Leteradura* del 1979, que inclou només del 17 de juliol al 25 de desembre de 1936. L'antologia de Solà arriba fins al gener de 1939. Lluís Solà és un home meticulós, ho conec per experiència, per les hores que vam passar plegats tot preparant l'exposició *Història i Humor gràfic* on farem un recorregut per més d'un segle d'història del nostre periodisme antologant acudits i fent-ne els pertinents comentaris. La feina va ser bàsicament la tria: classificar i redactar era no-res comparat amb la dificultat de triar només uns dos o tres acudits dels tres o quatre mil que pre-escollirem. Malauradament el catàleg és encara inèdit però l'exposició del 1981 fou un èxit de públic com ho era *L'Esquella* de la guerra i com ho eren els acudits de Tísner i Calders, que amb ardidesa i gosadia es dedicaven a satiritzar tant els feixistes com els emboscats. Res per verd i lògicament, recordem que J. Maria Planes, director d'*El be negre*, fou assassinat a Barcelona pel mateix fet. Valentia de criticar el que no rutllava a la reraguarda. Ens van haver d'imposar mesures de seguretat personal. Un altre periodista, Ventalló ¡i que bé que ho saben Tísner i Calders! es va haver d'exiliar, però no el 1939 fugint dels feixistes, sinó en plena guerra i escapant-se dels del seu propi bàndol. Els acudits són desiguals però no es pot demanar la genialitat permanent. Tots són d'una qualitat que aplega de la mateixa manera tant el lèxic com el dibuix, d'un valor referencial i de línia sovint clara.

*Josep Maria Figueres és advocat i periodista